

Rada
Európskej únie

V Bruseli 11. júna 2025
(OR. en)

9236/25

Medziinštitucionálny spis:
2025/0034(NLE)

RECH 236
COMPET 402

LEGISLATÍVNE AKTY A INÉ PRÁVNE AKTY

Predmet: Odporúčanie Rady týkajúce sa politického programu európskeho
výskumného priestoru (2025 – 2027)

**ODPORÚČANIE RADY TÝKAJÚCE SA POLITICKÉHO PROGRAMU EURÓPSKEHO
VÝSKUMNÉHO PRIESTORU (2025 – 2027)**

(Text s významom pre EHP)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292 v spojení s článkom 182 ods. 5,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

keďže:

- (1) EÚ dnes čelí mnohým a bezprecedentným výzvam. Svetový poriadok sa mení a základy nášho spoločenského blahobytu a bezpečnosti sa otriasajú v dôsledku turbulentného geopolitického kontextu, rastúcej hospodárskej súťaže, nebývalo rýchlej a transformatívnej technologickej revolúcie a zmeny klímy a jej následkov. Výskum a inovácie majú zásadný význam pre zníženie zraniteľnosti Európy a uvoľnenie jej plného potenciálu v celom európskom výskumnom priestore (EVP) a zohrávajú rozhodujúcu úlohu pri posilňovaní udržateľnej konkurencieschopnosti, spoločenskej odolnosti, prosperity a bezpečnosti Európskej únie. Naliehavou sa stala potreba posilniť vedúce postavenie a strategickú autonómiu Európy v kľúčových technologických oblastiach a zároveň zachovať otvorené hospodárstvo.

- (2) Rozvoj EVP je základom nášho úsilia reagovať na tieto výzvy. Ambícia vytvoriť EVP ako jednotný trh pre výskum, technológie a inovácie sa zrodila v roku 2000 a bola zakotvená v Lisabonskej zmluve ako osobitný cieľ EÚ podľa článku 179 ZFEÚ. Hoci od roku 2022 sa v rámci prvého politického programu EVP dosiahol významný pokrok, je potrebné urobiť viac pre dosiahnutie plne funkčného EVP, v ktorom sa krajiny spoja s cieľom koordinovať a zlepšovať svoje vnútroštátne politiky a ekosystémy v oblasti výskumu a inovácií a v ktorom sa môžu voľne pohybovať poznatky, výskumní pracovníci, inovátori a technológie. Väčšia koordinácia v rámci celej EÚ prostredníctvom EVP môže pomôcť stimulovať investície a reformy, prispieť k preklenutiu rozdielov v inovácii medzi globálnymi konkurentmi EÚ a vnútri EÚ, ako aj zohrávať zásadnú úlohu pri podpore udržateľnej konkurencieschopnosti.
- (3) Ako sa uvádza v Pakte pre výskum a inováciu v Európe, pri vykonávaní priorít EVP je politický program EVP rozhodujúcim prvkom. Podporuje spoločné úsilie Európskej komisie, členských štátov a vo vhodných prípadoch aj pridružených krajín a zainteresovaných strán o lepšiu koordináciu politiky v oblasti výskumu a inovácií na všetkých úrovniach. Prehlbuje sa ním ich pocit zodpovednosti, ako aj väčšia angažovanosť a prispieva sa ním k vývoju pojmu „piatej slobody“ – jednotného trhu pre výskum a inovácie. Cieľom politického programu EVP na ďalší trojročný cyklus (2025 – 2027) je:
- prispievať k posilneniu konkurencieschopnosti EÚ a zabezpečeniu jej strategickej autonómie pri súčasnom zachovaní otvoreného hospodárstva, a to koordináciou cielených investícií a reforiem vo výskume a inováciách a vo vhodných prípadoch združovaním zdrojov, ktoré sú k dispozícii v súčasnom viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027, na vnútroštátnej a v príslušných prípadoch regionálnej úrovni a na úrovni EÚ,
 - posilniť excelentnosť a vplyv EÚ vo výskume a inováciách, jej celosvetové vedúce postavenie vo vede a atraktivnosť pre svetové talenty, a to zjednodušením kariérnych dráh vo výskume, uľahčením mobility výskumných pracovníkov a výmeny poznatkov medzi nimi v celej Európe a podporou prístupu k špičkovým infraštruktúram a

- posilniť udržateľný rozvoj a spoločenský vplyv EÚ, a to koordináciou úsilia vo výskume a inováciách v oblasti priemyselnej transformácie, rozvojom synergií s inými politikami a podporou obehovejšej a odolnejšej ekonomiky.
- (4) EVP dosiahol za posledných 25 rokov významné úspechy v kľúčových oblastiach politiky, medzi ktoré patria výskumné infraštruktúry, otvorená veda, medzinárodná spolupráca, rodová rovnosť a inkluzívnosť vo výskume a inováciách, spoločné programovanie, kariéra vo výskume a mobilita výskumných pracovníkov. K týmto úspechom prispeli okrem iného akcie Marie Curie-Skłodowskej, z ktorých sa financovalo viac ako 150 000 excelentných výskumných pracovníkov, najmä prostredníctvom vynikajúcich doktorandských programov, postdoktorandských grantov a výmen pracovníkov v oblasti výskumu a inovácií, platforma EURAXESS podporila viac ako 2 milióny výskumných pracovníkov v ich kariérnom raste a mobilitě v celej Európe a európsky cloud pre otvorenú vedu (EOSC) poskytuje hladký prístup ku kvalitným údajom a digitálnym službám a zároveň podporuje cezhraničnú a interdisciplinárnu spoluprácu.
- (5) V roku 2021 sa členské štáty a Komisia dohodli na novej vízii a politickom rámci pre EVP, ktoré sú stanovené v pakte pre výskum a inováciu¹ a v záveroch Rady o budúcom riadení EVP². V tejto dlhodobej vízii sa stanovujú spoločné hodnoty a zásady, ktorými sa budú výskum a inovácie riadiť, a určujú sa priority pre spoločné opatrenia. Členské štáty v pakte zopakovali svoj záväzok spolupracovať na dosiahnutí cieľov EVP so zámerom podporiť spoluprácu a koordináciu medzi politikami v oblasti výskumu a inovácií a znížiť fragmentáciu v Európe v oblasti vedeckého výskumu, technológií a inovácií. V záveroch Rady z roku 2024 o zvýšení konkurencieschopnosti EÚ, posilnení EVP a prekonaní jeho fragmentácie³ členské štáty takisto zdôraznili, že je nevyhnutné pokračovať v budovaní a posilňovaní ekosystémov výskumu a inovácie, a opätovne zdôraznili potrebu lepšej koordinácie a zosúladenia medzi plánovaním a vykonávaním politík na úrovni Únie a vnútroštátnej úrovni.

¹ Odporúčanie Rady (EÚ) 2021/2122 z 26. novembra 2021 o Pakte pre výskum a inováciu v Európe, Ú. v. EÚ L 431, 2.12.2021, s. 1 – 9.

² 14308/21.

³ 16179/24.

- (6) Prvý politický program EVP na roky 2022 – 2024 vytvoril pevný základ na dosiahnutie cieľov EVP. Prioritné oblasti paktu pre výskum a inováciu sa v ňom premietli do súboru konkrétnych opatrení. Komisia, členské štáty, pridružené krajiny programu Horizont Európa a zainteresované strany na úrovni EÚ spoločne realizovali 17 opatrení. Pri realizácii EVP a jeho opatrení zohrávajú v rámci nového riadenia dôležitú úlohu fórum EVP a jeho podskupiny. Poskytujú účinný rámec pre spoluprácu medzi Komisiou, členskými štátmi, pridruženými krajinami a príslušnými zainteresovanými stranami v rámci inkluzívneho a participatívneho prístupu. Podporuje to inovačné stratégie a spoločnú zodpovednosť za politiky na posilnenie európskeho ekosystému výskumu a inovácií. Výbor pre európsky výskumný priestor a inováciu (ERAC)⁴ ako strategický politický poradný orgán na vysokej úrovni poskytuje Rade, Komisii a členským štátom včasné poradenstvo v strategických politických otázkach v oblasti výskumu a inovácií vrátane strategického politického smerovania a budúcich trendov, ktoré si vyžadujú zdokonalenie politík Únie a vnútroštátnych vrátane regionálnych politík v oblasti výskumu a inovácií, a to aj pokiaľ ide o súčasný a budúci rámcový program Únie v oblasti výskumu a inovácií a ďalšie relevantné iniciatívy Únie vychádzajúce z výskumu a inovácie.

⁴ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2021/2241 z 13. decembra 2021 o zložení a mandáte Výboru pre európsky výskumný priestor a inováciu (ERAC), Ú. v. EÚ L 450, 16.12.2021, s. 143 – 147.

7. Komisia vyzdvihla úspechy politického programu EVP na roky 2022 – 2024 a nové riadenie v oznámení z roku 2024 s názvom Realizácia európskeho výskumného priestoru⁵. Medzi úspechy pri riešení celej škály potrieb v oblasti výskumu a inovácií v celej Európe v rámci prvého politického programu EVP na roky 2022 – 2024 patrí napríklad: 1. vytvorenie Koalície pre pokrok v hodnotení výskumu (CoARA), 2. uverejnenie Kódexu správania s nulovou toleranciou rodovo motivovaného násilia v systéme výskumu a inovácií EÚ, 3. úspešné uskutočnenie úplne prvého multilaterálneho dialógu o zásadách a hodnotách medzinárodnej spolupráce vo výskume a inováciách a prijatie ministerského vyhlásenia, 4. vytvorenie európskeho rámca na prilákanie a udržanie talentov v oblasti výskumu, inovácií a podnikania v Európe a zriadenie Strediska pre monitorovanie kariéry v oblasti výskumu a inovácií, 5. stimulovanie zelenej transformácie energetiky prostredníctvom realizácie strategického výskumného a inovačného programu pilotného projektu EVP týkajúceho sa čistého vodíka, 6. posilnenie a uznanie dôležitosti spôsobilostí riadiť výskum a 7. vytvorenie nového rámca monitorovania a hodnotenia EVP.

⁵ COM(2024) 490.

- (8) Druhý politický program EVP na roky 2025 – 2027 vychádza z tohto prístupu a je navrhnutý tak, aby pomohol posilniť vnútroštátne systémy výskumu a inovácií a riešiť zložité globálne výzvy, ktorým Európa čelí. Na základe prioritných oblastí paktu pre výskum a inováciu pre spoločné opatrenia a výsledkov vykonávania prvého politického programu EVP na roky 2022 – 2024 sa v ňom uvádza 11 dlhodobých štrukturálnych politík EVP a osem konkrétnych opatrení v rámci EVP v zmysle vymedzenia v odseku 1 tohto odporúčania. Sú výsledkom rozsiahleho procesu spolupráce na fóre EVP, ktorý sa zameriaval na obsah štrukturálnych politík a opatrení v rámci EVP. Navyše prispel aj výbor ERAC včasným strategickým poradenstvom týkajúcim sa potreby politického naratívu EVP, štruktúry politického programu EVP na roky 2025 – 2027, zabezpečenia toho, aby sa minimálne polovica členských štátov zaviazala vykonávať program, a potreby lepšie informovať o jeho ambíciách, cieľoch a prioritách. Cieľom je začať s jeho vykonávaním v roku 2025. V politickom programe EVP na roky 2025 – 2027 sa zabezpečuje kontinuita prebiehajúcich politík v rámci prvého programu, riešia sa v ňom hlavné dlhodobé ciele EVP a je dostatočne flexibilný, aby mohol reagovať na nové strategické potreby, Mala by sa ním zvýšiť viditeľnosť EVP a jeho cieľov a činností, ako aj informovanosť o nich,

TÝMTO ODPORÚČA, ABY:

1. Členské štáty prijali politický program EVP na roky 2025 – 2027, ktorý zahŕňa 11 štrukturálnych politík EVP a 8 opatrení v rámci EVP. Štrukturálne politiky EVP sú dlhodobé činnosti zakotvené vo vnútroštátnych a európskych systémoch politiky a výskumu a inovácií, ktoré si vyžadujú úsilie nad rámec trojročného cyklu politického programu EVP. Majú trojročný pracovný plán na zabezpečenie vykonávania opatrení na dosiahnutie očakávaného dlhodobého vplyvu. Opatrenia v rámci EVP sú konkrétne, politicky orientované opatrenia zamerané na ciele, ktoré majú poskytnúť EÚ, členským štátom, pridruženým krajinám a zainteresovaným stranám významnú pridanú hodnotu a majú sa dokončiť v rámci trojročného politického programu EVP. Všetky návrhy štrukturálnych politík a opatrení v rámci EVP na roky 2025 – 2027 sú podrobne opísané v prílohe.

2. Členské štáty vykonávajú štrukturálne politiky a opatrenia vymedzené v politickom programe EVP na roky 2025 – 2027 dobrovoľne a na základe zásady variabilnej geometrie, v spolupráci s Komisiou a vo vhodných prípadoch s pridruženými krajinami a zainteresovanými stranami a v súlade so štyrmi prioritnými oblasťami pre spoločné opatrenia podľa paktu pre výskum a inováciu. Tieto štrukturálne politiky a opatrenia sa zameriavajú na to, aby i) prinášali jasnú pridanú hodnotu na vnútroštátnej a európskej úrovni; ii) mali vplyv tým, že do troch rokov prinesú konkrétne výsledky a hmatateľné výstupy; iii) stavali na neustálej spolupráci medzi členskými štátmi, Komisiou a vo vhodných prípadoch pridruženými krajinami a zainteresovanými stranami; iv) boli samostatné s jednou hlavnou činnosťou a v) vykonávali sa dobrovoľne a na základe zásady variabilnej geometrie, čo umožňuje flexibilitu v rozsahu, v akom sa krajiny môžu zapojiť. Prostredníctvom štrukturálnych politík a opatrení v rámci EVP by sa mala zabezpečiť účasť minimálne polovice členských štátov na ich vykonávaní.
3. Štrukturálne politiky a opatrenia v rámci EVP uvedené podľa prioritných oblastí vymedzených v Európskom pakte pre výskum a inováciu sú tieto:

PRIORITNÁ OBLASŤ Č. 1: PREHLBENIE SKUTOČNE FUNGUJÚCEHO VNÚTORNÉHO TRHU ZNALOSTÍ

Na vybudovanie účinnejšieho a inkluzívnejšieho európskeho systému výskumu a inovácií je nevyhnutný efektívny, účinný a dobre fungujúci vnútorný trh s vedomosťami založený na voľnom pohybe výskumných pracovníkov, poznatkov a údajov, ako aj cirkulácia mozgov. Vnútorným trhom sa zabezpečuje efektívne využívanie úsilia a investícií a vytvára sa kritická masa potrebná na to, aby bol účinný. Na posilnenie konkurencieschopnosti EÚ je nevyhnutné posilniť jej medzinárodné postavenie a vedecké postavenie vo vede, a to stavaním výskumu a inovácií do popredia v celom reťazci oblasti výskumu a inovácií vrátane základnej a aplikovanej vedy, ako aj zvýšením atraktívnosti EÚ pre svetové talenty, udržaním talentov v EÚ a zamedzením fragmentácii EVP.

Komisia a členské štáty, vo vhodných prípadoch v koordinácii s pridruženými krajinami a organizáciami zainteresovaných strán, budú pokračovať v práci na tejto prioritě prostredníctvom týchto štrukturálnych politík EVP:

- umožnenie otvorenej vedy prostredníctvom spoločného využívania a opakovaného použitia údajov, a to aj prostredníctvom európskeho cloudu pre otvorenú vedu (EOSC),
- posilnenie udržateľnosti, dostupnosti a odolnosti výskumných infraštruktúr v EVP,
- posilnenie rodovej rovnosti a inkluzívnosti v EVP, a to najmä prierezovým prístupom,
- zatriaktivnenie a zvýšenie udržateľnosti kariéry vo výskume a podpora mobility,
- reforma hodnotenia výskumu,
- rozšírenie kapacít a činností v oblasti zhodnocovania poznatkov,
- uplatňovanie globálneho prístupu k výskumu a inováciám.

Na nasledujúce tri roky sa navrhujú tieto opatrenia EVP:

- uplatňovanie spravodlivosti v otvorenej vede,
- rozvoj európskeho systému vedy pre politiku (S4P),
- uľahčenie a urýchlenie zodpovedného využívania umelej inteligencie vo vede v EÚ,
- posilnenie bezpečnosti výskumu.

PRIORITNÁ OBLASŤ Č. 2: SPOLOČNÉ RIEŠENIE ZELENEJ A DIGITÁLNEJ TRANSFORMÁCIE, AKO AJ ĎALŠÍCH VÝZIEV, KTORÉ MAJÚ VPLYV NA SPOLOČNOSŤ, A ZVÝŠENIE ZAPOJENIA SPOLOČNOSTI DO EVP

Na to, aby EVP mohol zohrať svoju úlohu pri zvyšovaní konkurencieschopnosti, zlepšovaní kvality života ľudí v EÚ a riešení spoločenských výziev, ako sú zelená a digitálna transformácia, mal by vytvárať synergie s ostatnými politikami v záujme rozvoja celostného prístupu. Investície do výskumu a inovácií by mali priniesť cenné výsledky, ktoré sa využijú a zavedú na trhu, a mali by posilniť vedecký pokrok a vplyv pri riešení spoločenských potrieb.

Ako základné prístupy na uchopenie tejto prioritnej oblasti sa identifikovali tieto štrukturálne politiky EVP:

- vytvorenie strategického plánu pre energetické technológie ako kľúčovej tematickej zložky EVP,
- zlepšenie prepojenia medzi výskumom a inováciami a vysokoškolským vzdelávaním v EVP a plné využitie potenciálu európskych ekosystémov výskumu a inovácií,
- posilnenie dôvery vo vedu prostredníctvom občianskej participácie, angažovanosti a vedeckej komunikácie.

Na nasledujúce tri roky sa navrhujú tieto opatrenia EVP:

- zrýchlenie investícií do výskumu a inovácií v záujme priemyselnej transformácie a udržateľnosti konkurencieschopnosti Európy,
- urýchlenie metodík nového prístupu na napredovanie biomedicínskeho výskumu a testovania liekov a zdravotníckych pomôcok,
- vypracovanie koherentného a koordinovaného rámca pre európsky prístup k integrite a etike vo výskume a inováciách v súvislosti s novými výzvami.

PRIORITNÁ OBLASŤ Č. 3: ZVÝŠENIE PRÍSTUPU K EXCELENTNOSTI V OBLASTI VÝSKUMU A INOVÁCIÍ V CELEJ ÚNII A POSILNENIE PREPOJENÍ MEDZI INOVAČNÝMI EKOSYSTÉMAMI V CELEJ ÚNII

Excelentnosť vo výskume sa týka celej Európy, všetkých vekových kategórií, disciplín a sektorov. Jej plný potenciál sa ešte nevyužíva, pretože v EVP pretrvávajú výrazné rozdiely v príležitostiach pre výskumných pracovníkov a inovátorov.

Ako základný prístup na uchopenie tejto prioritnej oblasti sa identifikovala táto štrukturálna politika EVP:

- zlepšenie prístupu EÚ k excelentnosti.

Na nasledujúce tri roky sa navrhuje toto opatrenie v rámci EVP:

- posilnenie výskumu a inovácií: nová éra v riadení výskumu.

PRIORITNÁ OBLASŤ Č. 4: POKROK V ZOSÚLADENÝCH INVESTÍCIÁCH A REFORMÁCH V OBLASTI VÝSKUMU A INOVÁCIÍ

Keďže EÚ sa zameriava na kľúčové oblasti budúcej konkurencieschopnosti, udržateľnosti a blahobytu, bolo by kontraproduktívne zdvojsť, nahrádzať alebo fragmentovať investície a iniciatívy v oblasti výskumu a inovácií. Nadnárodnou spoluprácou sa zvyšuje efektívnosť prostredníctvom združovania zdrojov na dosiahnutie kritickej masy a zvyšovania účinkov presahovania poznatkov na podporu výskumu a inovácií. Zabezpečenie účinnosti a vplyvu týchto investícií si bude v niektorých prípadoch vyžadovať aj navrhnutie, realizáciu a monitorovanie štrukturálnych reforiem vo vnútroštátnych systémoch výskumu a vývoja. Cieľom týchto reforiem je zvýšiť vedeckú excelentnosť, začleniť kultúru zhodnocovania výsledkov výskumu, posilniť väzby medzi vedou a podnikmi a lepšie zacieliť politiky na podporu inovácií v podnikoch.

V rámci tohto cieľa sa nenavrhuje žiadna konkrétna štrukturálna politika ani opatrenie v rámci EVP. Európska komisia a členské štáty sú však naďalej odhodlané úzko spolupracovať pomocou súboru existujúcich nástrojov. Presnejšie povedané, realizáciou opatrení v oblasti výskumu a inovácií v rámci Mechanizmu EÚ na podporu obnovy a odolnosti by sa mali posilniť vnútroštátne kapacity vo výskume a v inováciách, najmä v krajinách, ktoré naďalej zaostávajú.

Prostredníctvom európskeho semestra koordinácie hospodárskej politiky Európska komisia vykonáva hĺbkovú analýzu vnútroštátnych systémov výskumu a inovácií a vydáva odporúčania pre jednotlivé krajiny, ako zvýšiť ich inovačný potenciál. Komisia potom monitoruje politické reakcie členských štátov s cieľom posúdiť pokrok pri odstraňovaní zistených nedostatkov v oblasti výskumu a inovácií. Členské štáty a vo vhodných prípadoch aj pridružené krajiny môžu na podporu svojho úsilia o zlepšenie svojich systémov výskumu a inovácií prostredníctvom reforiem získať odbornú podporu v rámci nástroja politickej podpory programu Horizont, ktorý sa ukázal ako veľmi prospešný nástroj pri zlepšovaní tvorby politík a identifikácii spôsobov reforiem, ako aj v rámci dvojstranného posilneného politického dialógu s členskými štátmi a vo vhodných prípadoch s pridruženými krajinami o spoločne dohodnutých témach výskumu a inovácií.

4. Zavedený rámec spolupráce v rámci výboru ERAC, v ktorom sa poskytuje jasné strategické poradenstvo a usmernenia v oblasti výskumu a inovácií, a v rámci fóra EVP, ktoré zodpovedá za zlepšenie koordinácie smerom k účinnému vykonávaniu politického programu EVP, by sa mal zachovať ako ústredný mechanizmus riadenia EVP. Vykonávanie budúceho politického programu EVP na roky 2025 – 2027 by malo aj naďalej zostať inkluzívnym a transparentným úsilím na všetkých úrovniach riadenia s cieľom podporiť spoločnú tvorbu tohto programu a zodpovednosť zaň. Fórum EVP by malo naďalej identifikovať nové výzvy, ktoré sú mimo činností uvedených v politickom programe EVP na roky 2025 – 2027 a ktoré si vyžadujú spoluprácu medzi krajinami a sú zahrnuté v pakte pre výskum a inováciu, ako napríklad následné opatrenia týkajúce sa slobody vedeckého výskumu a posilnenie vedúceho postavenia Európy vo vede.

5. Štrukturálne politiky a opatrenia v rámci EVP by mali členské štáty vykonávať dobrovoľne a na základe zásady variabilnej geometrie v súlade s odsekom 2 tohto odporúčania. Členským štátom sa odporúča, aby do podpory vykonávania politického programu EVP na roky 2025 – 2027 zapojili svoje regióny a vnútroštátne zainteresované strany. Koordinovaným vykonávaním by sa malo zabezpečiť aktívne a široké zapojenie zainteresovaných strán na úrovni EÚ, a to v celom spektre od výskumu až po inovácie a zavádzanie na trh. Mali by sa prehodnotiť kategórie zainteresovaných strán vo fóre EVP s cieľom skúmať možnosti optimálneho zastúpenia rôznych záujmov, najmä súkromného sektora a občianskej spoločnosti.
6. Členské štáty a Európska komisia by mali pokračovať v podporovaní plného zapojenia krajín pridružených k programu Horizont Európa a zastrešujúcich organizácií zainteresovaných strán na úrovni EÚ do vykonávania politického programu EVP na roky 2025 – 2027.
7. Investície do výskumu a inovácií v EÚ nenapĺňajú aspirácie a zostávajú pod úrovňou investícií mnohých svetových konkurentov EÚ. V súčasnosti EÚ vynakladá na výskum a vývoj približne 2,3 % svojho HDP, čo je oveľa menej ako cieľová hodnota 3 % na výskum a vývoj stanovená v roku 2002 v Barcelonskom vyhlásení. Na splnenie mnohostrannej výzvy dosiahnuť cieľovú hodnotu 3 % je potrebný obnovený politický záväzok zvýšiť v rámci dostupných možností verejné aj súkromné investície do výskumu a vývoja. Ďalšie reformy sú potrebné aj na zlepšenie vnútroštátnych ekosystémov výskumu a inovácií a na maximalizáciu vplyvu zvýšenia investícií do výskumu a inovácií. Popri prioritnej oblasti paktu pre výskum a inováciu „Pokrok v zosúladených investíciách a reformách v oblasti výskumu a inovácií“ by členské štáty a Komisia mali pokračovať vo svojom úsilí v tomto smere.

8. Európska komisia by mala pokračovať vo vykonávaní mechanizmu monitorovania EVP, ktorý je uvedený v Pakte pre výskum a inováciu v Európe a podrobne opísaný v Rámci pre budúci mechanizmus monitorovania EVP, ktorý Komisia predložila Rade 10. júna 2022⁶. Mechanizmom monitorovania EVP sa bude posudzovať pokrok pri plnení priorít EVP v zmysle vymedzenia v pakte pre výskum a inováciu. Mechanizmus monitorovania EVP by mal pozostávať:

1. z pravidelne aktualizovanej hodnotiacej tabuľky EVP na monitorovanie pokroku pri dosahovaní cieľov EVP na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni;
2. z monitorovacej správy o EVP za trojročné obdobie, ktorú Komisia predkladá Rade s cieľom preskúmať vykonávanie politického programu EVP;
3. zo správ o krajinách v EVP za trojročné obdobie s cieľom preskúmať pokrok krajín pri vykonávaní politického programu EVP, pričom sa zabezpečí, aby to pre krajiny nepredstavovalo žiadnu dodatočnú administratívnu záťaž.

Členské štáty by si mali naďalej vymieňať informácie o EVP, najmä poskytovaním údajov a informácií prostredníctvom platformy pre politiku EVP. Členské štáty by mali tiež podporovať vykonávanie štrukturálnych politík a opatrení a dôležitých výsledkov v rámci EVP vo svojich krajinách, pričom využijú dostupnú podporu.

V Bruseli

Za Radu
predseda/predsedníčka

⁶ 9578/22.

PRÍLOHA

Podrobné vysvetlenie štrukturálnych politík a opatrení v rámci EVP

Návrhy štrukturálnych politík a opatrení v rámci EVP sú podrobnejšie uvedené v nasledujúcom poradí. *Pokiaľ takéto politiky a opatrenia vedú k požiadavkám na financovanie z rozpočtu EÚ, takéto financovanie sa obmedzuje na dostupné prostriedky v rámci súčasného viacročného finančného rámca na roky 2021 – 2027.*

Štrukturálne politiky EVP

- umožnenie otvorenej vedy prostredníctvom spoločného využívania a opakovaného použitia údajov, a to aj prostredníctvom európskeho cloudu pre otvorenú vedu (EOSC),
- posilnenie udržateľnosti, dostupnosti a odolnosti výskumných infraštruktúr v EVP,
- posilnenie rodovej rovnosti a inkluzívnosti v EVP, a to najmä prierezovým prístupom,
- zatraktívnenie a zvýšenie udržateľnosti kariéry vo výskume a podpora mobility,
- reforma hodnotenia výskumu,
- rozširovanie kapacít a činností v oblasti zhodnocovania poznatkov,
- uplatňovanie globálneho prístupu k výskumu a inováciám,
- vytvorenie strategického plánu pre energetické technológie ako kľúčovej tematickej zložky EVP,
- zlepšenie prepojenia medzi výskumom a inováciami a vysokoškolským vzdelávaním v EVP a plné využitie potenciálu európskych ekosystémov výskumu a inovácií,

- posilnenie dôvery vo vedu prostredníctvom občianskej participácie, angažovanosti a vedeckej komunikácie,
- zlepšenie prístupu EÚ k excelentnosti.

Opatrenia v rámci EVP

- uplatňovanie spravodlivosti v otvorenej vede,
- rozvoj európskeho systému vedy pre politiku (S4P),
- uľahčenie a urýchlenie zodpovedného využívania umelej inteligencie vo vede v EÚ,
- posilnenie bezpečnosti výskumu,
- zrýchlenie investícií do výskumu a inovácií v záujme priemyselnej transformácie a udržateľnosti konkurencieschopnosti Európy,
- urýchlenie metodík nového prístupu na napredovanie biomedicínskeho výskumu a testovania liekov a zdravotníckych pomôcok,
- vypracovanie koherentného a koordinovaného rámca pre európsky prístup k integrite a etike vo výskume a inováciách v súvislosti s novými výzvami,
- posilnenie výskumu a inovácií: nová éra v riadení výskumu.

Štrukturálne politiky EVP

1. UMOŽNENIE OTVORENEJ VEDY PROSTREDNÍCTVOM SPOLOČNÉHO VYUŽÍVANIA A OPAKOVANÉHO POUŽITIA ÚDAJOV, A TO AJ PROSTREDNÍCTVOM EURÓPSKEHO CLOUDU PRE OTVORENÚ VEDU (EOSC)

Ciele

- postupy a zručnosti otvorenej vedy sa odmeňujú a vyučujú, stávajú sa „novou normou“,

- štandardy, nástroje a služby umožňujú výskumným pracovníkom výsledky vyhľadávať, mať k nim prístup, opätovne ich používať a kombinovať,
- je zavedená a udržiava sa federatívna infraštruktúra riadená komunitou, ktorá umožňuje otvorené poskytovanie vedeckých výsledkov,
- Európa je vo vedúcej pozícii na ceste smerom k sieti výskumných údajov spĺňajúcich zásady FAIR⁷ s vytvorenými prepojeniami na iné dátové priestory,
- výskumní pracovníci majú lepšie právne podmienky a zdroje na prístup k výsledkom výskumu financovaného z verejných zdrojov a na ich opätovné použitie a na využívanie publikácií a údajov na vedecké účely.

Opis

Cieľom tejto štrukturálnej politiky je dosiahnuť zásadnú zmenu vo všetkých výskumných komunitách a výskumných infraštruktúrach v Európe. Bude sa v rámci nej usilovať o vytvorenie lepšieho právneho rámca EÚ pre otvorené spoločné využívanie, bezproblémový prístup a spoľahlivé opakované použitie výskumných údajov a iných digitálnych výskumných objektov, ktoré sa používajú a vznikajú počas celého životného cyklu výskumu. Príkladom sú tieto činnosti:

- podpora využívania uzla EÚ v rámci EOSC európskou výskumnou komunitou,
- podpora rozšírenia federácie EOSC o niekoľko uzlov a zabezpečenie jej škálovateľnosti prostredníctvom spoločných noriem a politík používania federácie EOSC od roku 2025,
- vedenie ďalších konzultácií so zainteresovanými stranami a zhromažďovanie ďalších dôkazov o identifikovaných možnostiach politiky s cieľom prispôbiť legislatívny a regulačný rámec EÚ v oblasti autorských práv a údajov, aby bol vhodný pre výskum,
- rozšírenie monitorovacieho rámca EOSC o najmodernejšie metodiky na posúdenie vplyvu súvisiacich politík a postupov.

⁷ Vyhľadateľné, prístupné, interoperabilné a opätovne použiteľné.

Očakávané výsledky

- vývoj federácie EOSC s vysokou hodnotou a zvýšenie jej využívania,
- zvýšenie množstva a produktivity výskumných údajov spĺňajúcich zásady FAIR v Európe,
- identifikácia oblastí pre opatrenia a iniciatívy na umožnenie rámca EÚ v oblasti autorských práv a údajov, ktorý by bol vhodný pre výskum,
- posúdenie vplyvu politík a postupov otvorenej vedy na základe spravodajskej platformy pre politiku otvorenej vedy.

2. POSILNENIE UDRŽATELNOSTI, DOSTUPNOSTI A ODOLNOSTI VÝSKUMNÝCH INFRAŠTRUKTÚR V EVP

Ciele

- posilnenie služieb výskumnej infraštruktúry, ich lepšie prispôsobenie potrebám používateľov v kontexte súčasných a nových vedeckých, technologických a inovačných výziev a priorít politiky EÚ,
- posilnenie európskeho ekosystému výskumných infraštruktúr aj prostredníctvom konsolidácie existujúcich výskumných infraštruktúr a identifikácie nových projektov týkajúcich sa výskumnej infraštruktúry, ktoré vyplnia medzery,
- vytvorenie integrovanejších a udržateľnejších systémov na posilnenie prístupu k výskumným infraštruktúram a ich službám, najmä pre výskumných pracovníkov a inovátorov z celého EVP,
- zvýšenie vplyvu na výskum a spoločnosť a posilnenie spolupráce s priemyslom,
- vytvorenie lepšieho prepojenia a vo vhodných prípadoch interoperability medzi rôznymi druhmi infraštruktúr (výskumné infraštruktúry, technologické infraštruktúry, elektronické infraštruktúry, dátové infraštruktúry),
- nábádanie na väčšie zapojenie zainteresovaných strán do činností v oblasti výskumných infraštruktúr.

Opis

Touto štrukturálnou politikou sa zabezpečuje otvorenosť, dostupnosť a bezpečnosť udržateľných výskumných infraštruktúr svetovej úrovne pre výskumných pracovníkov a inovátorov v rámci celého EVP, ďalej sa ňou rozvíjajú a upevňujú výskumné infraštruktúry, ich integračná funkcia v ekosystéme výskumu a inovácií a ich potenciál na riešenie priorít EÚ. Dlhodobá stratégia zefektívni prostredie výskumných infraštruktúr a určia sa v nej a uprednostnia služby a technológie v oblasti výskumných infraštruktúr, ktoré sú potrebné na zvýšenie konkurencieschopnosti a strategickej autonómie EÚ v oblasti vedy a techniky a jej schopnosti riešiť spoločenské výzvy.

- Vypracovanie dlhodobej stratégie v oblasti výskumných infraštruktúr,
- vykonávanie jasného monitorovania výkonnosti jednotlivých výskumných infraštruktúr,
- vykonanie jasnej analýzy finančnej podpory pre výskumné infraštruktúry,
- vykonanie strategickej analýzy prostredia pre výskumné infraštruktúry v Európe.

Očakávané výsledky

- **z dlhodobých a opakujúcich sa činností:** 1. dlhodobá stratégia EÚ v oblasti výskumných infraštruktúr vrátane nového strategického prístupu k podpore výskumných infraštruktúr zo strany EÚ; 2. plán ESFRI do roku 2026 a kľúčové prvky pre analýzu prostredia do roku 2028; 3. monitorovanie orientačných bodov ESFRI; 4. zapojenie zainteresovaných strán (správy o udalostiach/činnostiach).
- **z krátkodobých činností, správy s odporúčaniami týkajúcimi sa týchto oblastí:** 1. financovanie z EÚ a z iných zdrojov vrátane synergií s vnútroštátnym a regionálnym financovaním; 2. medzinárodná spolupráca s prihliadnutím na bezpečnosť výskumu; 3. posudzovanie vplyvu ESFRI; 4. odolnosť a ekologizácia európskych výskumných infraštruktúr; 5. ďalšie posilnenie konzorcií ERIC ako súčasti ekosystému výskumných infraštruktúr.

3. POSILNENIE RODOVEJ ROVNOSTI A INKLUZÍVNOSTI V EVP, A TO NAJMÄ PRIEREZOVÝM PRÍSTUPOM

Ciele

- prehĺbenie politického dialógu a koordinácie politík a opatrení medzi členskými štátmi a vo vhodných prípadoch pridruženými krajinami a zainteresovanými stranami v oblasti rodovej rovnosti a inkluzívnosti, a to najmä prierezovým prístupom, vo výskume a inováciách vrátane inštitucionálnych/štrukturálnych zmien prostredníctvom inkluzívnych plánov rodovej rovnosti, začlenenia rodového rozmeru do obsahu výskumu a inovácií, ukončenia rodovo motivovaného násilia a rozvoja rodového rozpočtovania,
- presadzovanie rodovej rovnosti a inkluzívnosti, a to najmä prierezovým prístupom, v oblasti výskumu a inovácií prostredníctvom využívania a zdokonalenia existujúcich odporúčaní a nástrojov,
- zlepšenie zberu údajov, monitorovania a hodnotenia rodovej rovnosti a inkluzívnosti, a to najmä prierezovým prístupom, v oblasti výskumu a inovácií s cieľom identifikovať úspešné postupy a výzvy a prípadné nedostatky, ktoré by sa mali riešiť v rámci budúcich politík a opatrení,
- zníženie geografických rozdielov medzi členskými štátmi a vo vhodných prípadoch pridruženými krajinami pri riešení rodovej rovnosti a inkluzívnosti, a to najmä prierezovým prístupom,
- dosiahnutie vyššej miery účasti žien a nedostatočne zastúpených výskumných pracovníkov, zlepšenie kvality pracovných (a študijných) podmienok zabezpečením rodovej rovnosti, rodovej rovnováhy, rovnakých príležitostí a inkluzívnosti pre výskumných pracovníkov zo všetkých prostredí vrátane nedostatočne zastúpených a marginalizovaných skupín, spravodlivejšieho náboru, povyšovania a prideľovania rozpočtu, dostupnosti opatrení na zosúladenie pracovného a súkromného života, bezpečnejšieho prostredia bez rodového násilia, lepšej rodovej rovnováhy v rozhodovacích pozíciách a objektívnych a kvalitnejších výstupov výskumu a inovácií.

Opis

Touto štrukturálnou politikou sa zlepši kvalita a spoločenský význam výskumu a inovácií, pomôže sa ňou prilákať a udržať si v európskom systéme výskumu a inovácií viac rôznorodých talentov a pomôže sa zabezpečiť, aby každý mohol maximalizovať svoj potenciál, čím sa preukáže, že EÚ je naďalej odhodlaná byť lídrom na medzinárodnej úrovni pri zabezpečovaní rodovej rovnosti a inkluzívnosti, a to najmä prierezovým prístupom, vo výskume a inováciách.

Očakávané výsledky

- vypracovanie prístupu k monitorovaniu a hodnoteniu účinného vykonávania inkluzívnych plánov rodovej rovnosti,
- vypracovanie usmernení na uplatňovanie prierezového prístupu v politike v oblasti výskumu a inovácií, a to aj pri zhromažďovaní, výbere a analýze ukazovateľov,
- navrhnutie prístupu k monitorovaniu a hodnoteniu, ktorým by sa zvýšilo využívanie začlenenia rodového rozmeru do obsahu výskumu a inovácií,
- posilnenie mechanizmu uplatňovania rodového hľadiska pre synergie s ostatnými opatreniami v rámci EVP na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni,
- uplatňovanie kódexu správania týkajúceho sa rodovo motivovaného násillia v oblasti výskumu a inovácií, ktorý bol vypracovaný v rámci opatrenia č. 5 politického programu EVP na roky 2022 – 2024,
- zásady vypracované pre rodové rozpočtovanie a sledovanie výdavkov v oblasti výskumu a inovácií.

4. ZATRAKTÍVNENIE A ZVÝŠENIE UDRŽATELNOSTI KARIÉRY VO VÝSKUME A PODPORA MOBILITY

Ciele

- podporovať uznávanie výskumných povolaní a interoperabilitu a porovnateľnosť kariér vo výskume v rôznych odvetviach a členských štátoch v súlade s odporúčaním Rady týkajúcim sa európskeho rámca na prilákanie a udržanie talentov v oblasti výskumu, inovácií a podnikania v Európe,
- zlepšiť nábor a pracovné podmienky vrátane aspektov súvisiacich s otvoreným a transparentným náborom a s náborom založeným na zásluhách,
- posilniť zručnosti výskumných pracovníkov s cieľom podporiť medzisektorovú a interdisciplinárnu kariéru,
- podporovať lepší kariérny rast a postup a formovať nové investičné cesty s cieľom znížiť sociálnu neistotu a rozšíriť spektrum kariérnych príležitostí,
- pracovať na vyváženejšom obehu talentov vrátane medzisektorových tokov,
- zabezpečiť účinné a spoľahlivé údaje zo Strediska pre monitorovanie kariéry v oblasti výskumu a inovácií,
- vytvárať synergie s ďalšími súvisiacimi politickými opatreniami v oblasti EVP a súvisiacimi súčasnými a budúcimi iniciatívami EÚ, najmä s iniciatívami, ktorými sa podporuje mobilita výskumných pracovníkov v rámci Európy, ako je napríklad balík opatrení Komisie v oblasti mobility zručností a talentov.

Opis

Cieľom štrukturálnej politiky je zvýšiť atraktivnosť a udržateľnosť kariéry vo výskume v Európe prostredníctvom podpory spoločného vykonávania všetkých opatrení vyplývajúcich z opatrenia č. 4 politického programu EVP na roky 2022 – 2024 zo strany EÚ, členských štátov a vo vhodných prípadoch pridružených krajín a zainteresovaných strán a prostredníctvom monitorovania výsledkov vykonávania týchto iniciatív a reforiem v praxi. Opatrenie bude zahŕňať výmenu osvedčených postupov, vypracovanie usmernení a odporúčaní a príspevok ku konsolidácii Strediska pre monitorovanie kariéry v oblasti výskumu a inovácií.

Očakávané výsledky

- spoločne vytvorené usmernenia na vykonávanie odporúčania Rady týkajúceho sa európskeho rámca na prilákanie a udržanie talentov v oblasti výskumu, inovácií a podnikania v Európe v záujme kvalitnejších pracovných miest a lepšieho fungovania trhu práce vo výskume,
- komunita praxe na výmenu skúseností a posilnenie kariéry vo výskume na európskej, vnútroštátnej, regionálnej a organizačnej úrovni,
- konsolidované Stredisko pre monitorovanie kariéry v oblasti výskumu a inovácií so zapojením príslušných aktérov mimo komunity výskumu a inovácií a spoločným odstraňovaním nedostatkov,
- odporúčania pre lepší kariérny rast a kariérny postup vrátane európskych modelov kariérneho postupu s vyhlídkou trvalého pracovného miesta (tzv. tenure-track) a súvisiacich mechanizmov posudzovania a financovania,
- spoločne vytvorené investičné cesty, spájanie a koordinácia síl a spoločne navrhnuté iniciatívy na zníženie sociálnej neistoty a uľahčenie kariérnych dráh k neakademickej kariére vo výskume.

5. REFORMA HODNOTENIA VÝSKUMU

Ciele

- vykonať inštitucionálne zmeny na zlepšenie hodnotenia výskumu,
- merať úroveň pokroku dosiahnutého pri reformách hodnotenia výskumu,
- zlepšiť poznatky a informovanosť o reformách,
- identifikovať nedostatky v reformách, všetky obmedzujúce alebo blokujúce faktory a ďalšie potrebné opatrenia,
- a napokon pomáhať zvyšovať kvalitu, výkonnosť a vplyv výskumu, a tým zatraktívniť kariéru vo výskume.

Opis

Spôsob posudzovania výskumných projektov, výskumných pracovníkov, výskumných jednotiek a výskumných inštitúcií je v súčasnosti stále založený na obmedzenom súbore výstupov a činností výskumu, najmä publikácií, a dominujú v ňom určité nevhodné spôsoby používania viacerých ukazovateľov a metód hodnotenia kvality, výkonnosti a vplyvu výskumu.

- Identifikácia a rozsiahla výmena osvedčených postupov, súborov nástrojov a odporúčaní na hodnotenie výskumu,
- organizovanie medzinárodných dialógov, šírenia informácií a podujatí zameraných na vzájomné učenie sa zo strany Komisie, Koalície pre pokrok v hodnotení výskumu (CoARA) a členských štátov,
- vykonanie reforiem hodnotenia výskumu vo výskumných inštitúciách,
- uskutočnenie štúdie na identifikáciu zmien vo vnútroštátnych rámcoch, zmien, ktoré vykonali výskumné inštitúcie, a zmien, ktoré sa očakávajú na základe akčných plánov signatárov Dohody o reforme hodnotenia výskumu,
- pokračovanie vo vnútroštátnych dialógoch medzi vnútroštátnymi orgánmi a výskumnými organizáciami.

Očakávané výsledky

- poznatky, informovanosť a angažovanosť v oblasti postupov a reforiem hodnotenia výskumu zo strany CoARA, výskumných organizácií (vrátane organizácií vykonávajúcich výskum, financujúcich výskum a hodnotiacich výskum), vnútroštátnych orgánov a inštitúcií EÚ,
- podpora, mapovanie a analýza zmien vykonaných vo vnútroštátnych rámcoch a v jednotlivých výskumných inštitúciách,
- identifikácia všetkých zostávajúcich medzier v reformách a všetkých opatrení, ktoré sú ešte potrebné na všetkých úrovniach (inštitucionálnej, vnútroštátnej a európskej).

6. ROZŠIROVANIE KAPACÍT A ČINNOSTÍ V OBLASTI ZHODNOCOVANIA POZNATKOV

Ciele

- posilniť zhodnocovanie a využívanie poznatkov, zručností a odbornej podpory,
- zlepšiť prístup k duševným aktívam a údajom pochádzajúcim z výskumu a inovácií a ich využívanie,
- upevniť kultúru zhodnocovania poznatkov.

Opis

EÚ čelí výzvam pri premietaní výsledkov výskumu a inovácií do využitia v spoločnosti a do ekonomickej hodnoty a pri udržaní hodnoty v rámci EÚ, čo je nevyhnutné pre fungovanie vnútorného trhu. Touto štrukturálnou politikou sa bude usilovať o upevnenie európskeho vedomostného prostredia prostredníctvom

- budovania kapacít sprostredkovateľov na posilnenie väzieb medzi akademickou obcou, priemyslom a orgánmi verejnej správy,
- zlepšenia prístupu k duševným aktívam a ich ochrany, najmä prostredníctvom zodpovedného udeľovania licencií a spoločného prístupu k správe údajov,
- posilnenia zhodnocovacích kapacít a zručností aktérov v oblasti výskumu a inovácií vrátane výskumných a financujúcich organizácií,
- väčšieho využívania výsledkov multidisciplinárneho výskumu vrátane spoločenských a humanitných vied a vied o umení,
- zlepšenia rámca merania na zachytenie širšej spoločenskej hodnoty, ktorá bola vytvorená.

Očakávané výsledky

- európsky systém zásad zodpovedného udeľovania licencií a spoločného prístupu k správe údajov s cieľom uľahčiť väčšiu medzisektorovú spoluprácu a prínos pre podniky aj spoločnosť, pričom sa zohľadnia bezpečnostné aspekty výskumu,
- „vzdelávacie laboratóriá na tvorbu hodnôt“ na rozvoj zručností v oblasti zhodnocovania poznatkov a podnikania prostredníctvom cieľenej odbornej prípravy, vzájomného učenia a kontaktu s inšpiratívnymi vzormi,
- politické usmernenia na zvýšenie a urýchlenie využívania výsledkov výskumu a inovácií multidisciplinárnej povahy v európskom výskumnom priestore, ktoré vychádzajú z podkladovej štúdie Komisie a z úsilia na vytvorení špecializovanej komunity,
- komplexný rámec merania zachytávajúci široké spektrum činností zhodnocovania poznatkov na monitorovanie výkonnosti EVP v tejto oblasti.

7. UPLATŇOVANIE GLOBÁLNEHO PRÍSTUPU K VÝSKUMU A INOVÁCIÁM

Ciele

- zaručiť, aby politický program EVP na roky 2025 – 2027 zahŕňal medzinárodný rozmer ako prierezovú, dlhodobú a základnú charakteristiku ekosystému výskumu a inovácií,
- zlepšiť prepojenie medzi vedou, politikou a diplomaciou,
- riešiť globálne výzvy a zároveň chrániť strategické záujmy, hodnoty a zásady Únie, jej členských štátov a vo vhodných prípadoch pridružených krajín,
- podporovať rovnaké podmienky na úrovni EÚ v medzinárodnej spolupráci v oblasti výskumu a inovácií,
- prehľbovať poznatky o bilaterálnej spolupráci členských štátov a vo vhodných prípadoch pridružených krajín s krajinami mimo EÚ.

Opis

V kontexte zásadných zmien geopolitického, vedeckého a technologického prostredia by EÚ mala strategickejšie využívať silu medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií, a to aj pri propagácii spoločných zásad a hodnôt EÚ.

Táto štrukturálna politika sa bude realizovať prostredníctvom činností a diskusií stálej podskupiny fóra EVP pre globálny prístup k výskumu a inováciám:

- opakované mapovanie dvoj- a viacstrannej vedeckej spolupráce členských štátov a vo vhodných prípadoch pridružených krajín a zainteresovaných strán,
- podpora synergií s inými programami a iniciatívami EÚ, ako je Global Gateway,
- koordinácia a zosúladenie s ostatnými opatreniami v rámci EVP, ako je napríklad navrhované opatrenie týkajúce sa bezpečnosti výskumu,
- poskytovanie informácií a usmernení týkajúcich sa toho, ako posilniť medzinárodný rozmer budúceho rámcového programu.

Očakávané výsledky

- európsky rámec pre vedeckú diplomaciu (2025),
- plán viacstranného dialógu o hodnotách a zásadách medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií (2025),
- nové pilotné iniciatívy v rámci koncepcie Tím Európa vrátane zahrnutia Latinskej Ameriky a Karibiku v roku 2025 a Indie v roku 2026 a rozšírenie súčasných koncepcií Tím Európa do Afriky a Číny,
- stanovisko k organizácii činností medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a inovácií s tretími krajinami v rámci budúceho rámcového programu.

8. VYTVORENIE STRATEGICKÉHO PLÁNU PRE ENERGETICKÉ TECHNOLOGIE AKO KľÚČOVEJ TEMATICKEJ ZLOŽKY EVP

Ciele

- hlbšie prepojenie medzi komunitou výskumu a inovácií a priemyslom s cieľom podporiť zavádzanie inovácií s čistou energiou bez zvýšenia administratívneho zaťaženia,
- vytvorenie spoločných prístupov k prierezovým otázkam vrátane rozvoja zručností, výskumu a inovácií zameraných na spoločenské potreby, digitalizácie, využívania na trhu a trhovej dostupnosti,
- preskúmanie súčasného rozsahu technológií s cieľom v prípade potreby navrhnúť nové relevantné technológie čistej energie,
- zlepšiť spoluprácu medzi európskymi platformami pre technológie a inovácie a európskymi priemyselnými alianciami.

Opis

Touto štruktúrnou politikou sa prispeje k celkovým cieľovým hodnotám EVP prehĺbením koordinácie medzi programami a iniciatívami v oblasti výskumu a inovácií týkajúcimi sa čistej energie na úrovni EÚ, na vnútroštátnej a inštitucionálnej úrovni a zvýšením spolupráce medzi aktérmi v celej Európe, pričom sa ňou zároveň prispeje k dosiahnutiu celkových cieľových hodnôt v oblasti klímy a životného prostredia. Okrem toho, ak sa prepracovaný strategický plán pre energetické technológie stane štruktúrnou politikou nového politického programu EVP, bude to hnacím motorom pre uvedenie a rozvoj nových kľúčových iniciatív a lepšie prepojenie cieľa výskumu a inovácií v oblasti čistej energie so širšou perspektívou výskumu a inovácií. Napríklad v stratégii EÚ v oblasti slnečnej energie sa medzi opatreniami stanovuje príprava spoločného strategického programu výskumu a inovácií v oblasti slnečnej energie s členskými štátmi. Medzi ďalšie plánované činnosti patria:

- zriadenie piatich prierezových pracovných skupín na vydávanie nástrojov a vypracovanie odporúčaní týkajúcich sa prierezových otázok v rámci strategického plánu pre energetické technológie,
- vytvorenie pracovného okruhu pre vodík s cieľom realizovať pilotný projekt EVP týkajúci sa čistého vodíka,

- zosúladienie priorít v oblasti výskumu a inovácií medzi členskými štátmi a EÚ a súčasne podpora cezhraničných spoločných opatrení európskych výskumných centier, univerzít a priemyslu.

Očakávané výsledky

- zosúladienie všetkých strategických programov výskumu a inovácií špecifických pre jednotlivé oblasti/technológie a plánov vykonávania nových priorít EÚ a vypracovanie vykonávacích plánov,
- politické odporúčania na lepšie začlenenie nasledujúcich oblastí do rámca výskumu a inovácií v oblasti energetiky v rámci strategického plánu pre energetické technológie: obehovosť a nahrádzanie materiálov, výskum a inovácie pre potreby spoločnosti, digitalizácia, zručnosti, využívanie na trhu,
- zlepšené monitorovanie pokroku prostredníctvom informačného systému strategického plánu pre energetické technológie.

9. ZLEPŠENIE PREPOJENIA MEDZI VÝSKUMOM A INOVÁCIAMI A VYSOKOŠKOLSKÝM VZDELÁVANÍM V EVP A PLNÉ VYUŽITIE POTENCIÁLU EURÓPSKÝCH EKOSYSTÉMOV VÝSKUMU A INOVÁCIÍ

Ciele

- dosiahnuť lepšiu súdržnosť medzi stratégiami, politikami, programami a financovaním výskumu a inovácií a vysokoškolského vzdelávania; užšia spolupráca a dialóg medzi týmito dvoma oblasťami na úrovni EÚ a na vnútroštátnej, regionálnej a inštitucionálnej úrovni,
- dosiahnuť silnejšie a prepojenejšie regionálne systémy výskumu a inovácií a znížiť rozdiely medzi inováciami v Európe,
- zlepšiť poznatky, ukazovatele a nástroje na vykonávanie komplexných medzisektorových stratégií a zosúladiť inovácie so širšími spoločenskými cieľmi,
- zvýšiť informovanosť o výskume a vzdelávaní a ich lepšia komplementárnosť,

- znížiť fragmentáciu a regionálne rozdiely v európskom prostredí výskumu a inovácií,
- posilniť spoluprácu medzi akademickými, verejnými a súkromnými subjektmi.

Opis

Cieľom tejto štrukturálnej politiky je vytvoriť štruktúrovanú a cielenú výmenu v rámci komunity na podporu systematickejšieho prístupu, a to aj z hľadiska riadenia a podpory, a zapojiť do nej zástupcov výskumu aj vysokého školstva. Majú sa vytvoriť silné partnerstvá medzi aktérmi v oblasti vzdelávania a výskumu a inovácií, ktorí budú spolupracovať na vytváraní nových mechanizmov a stimulov na zníženie fragmentácie a prekonanie regionálnych rozdielov.

Očakávané výsledky

- vypracovanie odporúčaní na navrhovanie a vykonávanie stratégií na inštitucionálnej, regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni,
- identifikácia súčasných právnych prekážok na regionálnej, vnútroštátnej a európskej úrovni, zásad a hlavných zložiek potrebných na vytvorenie právneho rámca na zabezpečenie piatej slobody, odporúčania na upevnenie pozície európskych vysokoškolských inštitúcií na čele svetového výskumu a inovácií,
- identifikácia politík, mechanizmov a stimulov na podporu silnejšej spolupráce medzi vysokoškolskými inštitúciami a ostatnými aktérmi v oblasti výskumu a inovácií,
- prijatie ambiciózneho plánu cieľov pre strategické zosúladenie európskeho výskumného a európskeho vzdelávacieho priestoru (v oblasti vysokoškolského vzdelávania).

10. POSILNENIE DÔVERY VO VEDU PROSTREDNÍCTVOM OBČIANSKEJ PARTICIPÁCIE, ANGAŽOVANOSTI A VEDECKEJ KOMUNIKÁCIE

Cieľ

- zvýšiť zapojenie verejnosti do výskumu a inovácií, občianskej vedy a vedeckej komunikácie prostredníctvom spoločne vypracovaných usmernení,
- vyvinúť účinnejšie mechanizmy na podstatné a inkluzívne zapojenie verejnosti do výskumu a inovácií,
- posilniť väzby medzi vedou a spoločnosťou na vnútroštátnej/regionálnej/miestnej úrovni,
- zvýšiť vedeckú gramotnosť a vedecký kapitál prostredníctvom užších väzieb medzi vedeckou komunitou a mladými ľuďmi a ľuďmi, ktorí sa zvyčajne vedou nezaoberajú.

Opis

Táto štrukturálna politika predstavuje mnohostranný prístup s cieľom posilniť dôveru vo vedu, a tým aj demokratickú správu vecí verejných, pričom vychádza z výsledkov opatrenia č. 14 politického programu EVP na roky 2022 – 2024, ktorým je, priblíženie vedy občanom.

Očakávané výsledky

- usmerňujúce zásady pre inkluzívnu angažovanosť: vypracovať spoločné prístupy pre zapojenie verejnosti do výskumu a inovácií a vedeckej komunikácie,
- činnosti spájajúce výskumných pracovníkov a mladých ľudí: inovačné spôsoby účinného a inkluzívneho zapájania mladých ľudí do vedy vyzvaním odborníkov z praxe, aby poskytli najlepšie postupy na vnútroštátnej úrovni a nadviazali na prácu na príručkách a usmerneniach v rámci projektov financovaných EÚ,
- spájanie vedy a občanov, organizovanie aktivít spájajúcich a posilňujúcich miestne komunity výskumu a inovácií s rôznymi zainteresovanými stranami a občanmi v súvislosti s témou vedy a jej úlohy v spoločnosti,

- vzájomné učenie sa o dôvere vo vedu, konsolidácia a výmena poznatkov o tom, ako budovať, merať a posilňovať dôveru prostredníctvom zapojenia verejnosti,
- mechanizmus a systém financovania určený na rozšírenie najlepších postupov z vnútroštátnych iniciatív v oblasti občianskej participácie a zapojenia na úroveň EÚ.

11. ZLEPŠENIE PRÍSTUPU EÚ K EXCELENTNOSTI

Ciele

- zlepšiť prístup k excelentnosti v celej EÚ,
- prispievať k súdržnému a synergickému navrhovaniu a realizácii investícií EÚ do výskumu a inovácií z programov politiky súdržnosti a 10. rámcového programu pre výskum a inovácie,
- vytvoriť užšie prepojenie medzi regionálnymi orgánmi s iniciatívami v rámci programov výskumu a inovácií a poskytnúť stimuly na začatie vnútroštátnych iniciatív, ktoré dopĺňajú iniciatívy na úrovni EÚ.

Opis

Pretrvávajú prekážky zlepšenia prístupu k excelentnosti v rámci EVP a budovania silnejších synergii medzi politikou súdržnosti, národnými a regionálnymi programami a programom Horizont Európa. Štrukturálna politika tieto prekážky rieši posilnením spolupráce medzi orgánmi zapojenými do riadenia Európskeho fondu regionálneho rozvoja a programu Horizont Európa na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ.

- Pokračovanie podskupiny siete RIMA v práci v rámci fóra EVP, ktorej cieľom je spojiť vnútroštátne orgány pre výskum a inovácie a riadiace orgány programov politiky súdržnosti s cieľom uľahčiť výmenu informácií o výsledkoch a postupoch iniciatív EÚ.

Očakávané výsledky

- návrh odporúčaní na zlepšenie prístupu k excelentnosti a zabezpečenie súdržnosti a synergií medzi programami,
- správa o pokroku pri vykonávaní odporúčaní z prvej fázy prieskumu siete RIMA v rámci súčasného právneho rámca (napr. komunikácia, budovanie kapacít, dlhodobé plánovanie, dostupnosť údajov a prístup založený na údajoch, pravidlá vykonávania a modely koordinácie medzi oboma komunitami),
- poradenstvo o budovaní silnejších synergií v budúcnosti medzi politikou súdržnosti, najmä v oblasti inteligentnej špecializácie pri súčasnom využívaní synergií s opatreniami financovanými v rámci časti programu „Rozširovanie účasti“, a rámcovým programom,
- výmeny najlepších postupov na zlepšenie prístupu k excelentnosti, najmä vnútroštátnych politík, opatrení a nástrojov, ktoré uľahčujú prístup k vedeckým a inovačným sieťam, a návrhov politík, najmä v oblasti spolupráce medzi členskými štátmi.

Opatrenia v rámci EVP

12. UPLATŇOVANIE SPRAVODLIVOSTI V OTVORENEJ VEDE

Ciele

- identifikácia prekážok a výziev týkajúcich sa spravodlivosti pri uplatňovaní otvorenej vedy v praxi a navrhnutie spôsobov, ako na ne politicky reagovať,
- rozšírenie neziskových modelov akademického publikovania s otvoreným prístupom a so širokým využitím a uznaním v rôznych disciplínach vrátane hodnotenia výskumu,

- budovanie kapacít, pokiaľ ide o zručností v oblasti otvorenej vedy a spravodlivého prístupu k infraštruktúram otvorenej vedy pre výskumnú komunitu EVP,
- rozvoj politických prístupov EÚ s cieľom identifikovať cesty pre väčšiu spravodlivosť v postupoch a infraštruktúrach otvorenej vedy.

Opis

Zavedenie otvorenej vedy si vyžaduje silnú politickú podporu a značné investície do zdrojov, najmä do infraštruktúr (a prístupu k nim), koordinácie, technologickej pripravenosti, otvorenej vedy a digitálnych zručností, ako aj vytvorenie účinných stimulov a systémov uznávania a oceňovania pre výskumných pracovníkov. Tie sa v jednotlivých európskych krajinách a organizáciách – ale aj na celom svete – značne líšia, čo vedie k celkovej potrebe spravodlivejších prístupov v EVP.

- Preskúmanie vnútroštátnych skúseností a politických rámcov v súvislosti s prístupom k infraštruktúram pre otvorenú vedu, ich pokrytím a koncepciou, politikami akademického publikovania a kapacitami výskumných pracovníkov v oblasti otvorenej vedy,
- začatie vzájomného učenia sa o spravodlivosti v otvorenej vede v rokoch 2025/2026,
- podpora šírenia zručností a odbornej prípravy s cieľom riešiť nerovnosti pri uplatňovaní otvorenej vedy v praxi,
- usporiadanie workshopov pre orgány verejnej správy s cieľom identifikovať odporúčania pre inštitúcie a tvorcov politik a v roku 2027 vydať správu.

Očakávané výsledky

- zhodnotenie výziev v oblasti spravodlivosti v otvorenej vede v krajinách EVP (so zohľadnením existujúcej rozmanitosti z hľadiska rámcov, kapacít, financovania atď.),
- politika a finančná podpora na prevádzkovanie vysokokvalitných neziskových akademických publikačných služieb s otvoreným prístupom v celom EVP,

- vývoj a šírenie spoločných nástrojov, metód odbornej prípravy a služieb na zvýšenie kapacity, pokiaľ ide o zručnosti v oblasti otvorenej vedy, v spolupráci so zainteresovanými stranami,
- odporúčania pre rozvoj politického prístupu EÚ k spravodlivosti v otvorenej vede v jej rôznych postupoch.

13. ROZVOJ EURÓPSKEHO SYSTÉMU VEDY PRE POLITIKU (S4P)

Ciele

Toto opatrenie má tri vzájomne prepojené ciele:

- ďalší rozvoj „vedy pre politiku“ a zlepšenie prierezovej integrácie poznatkov do verejných politík,
- podpora a posilnenie európskeho systému vedy pre politiku vo všetkých prístupoch, sektoroch a úrovniach riadenia,
- podpora spolupráce medzi sieťami príslušných aktérov a podpora identifikácie a výmeny najlepších postupov a vzájomného učenia.

Opis

S cieľom podporiť rozhrania medzi vedou a politikou v celej Európe a riešiť fragmentáciu systémov vedy pre politiku sa dosiahnu dva hlavné míľniky:

- sieť národných koordinátorov vedy pre politiku, ktorá združuje úradníkov pracujúcich na systéme vedy pre politiku vo vnútroštátnych správach a inštitúciách zaoberajúcich sa politikou v oblasti výskumu a inovácií v celej Európe s cieľom koordinovať úsilie o začlenenie prístupov vedy pre politiku do ich administratívy na všetkých úrovniach riadenia a podporovať vzájomné učenie sa medzi krajinami,
- komunita praxe vedy pre politiku, ktorej cieľom je podporiť silné celoeurópske a medzinárodné prepojenia a väčšiu interakciu, vzájomné učenie a spoluprácu sietí a aktérov v oblasti vedy pre politiku.

Očakávané výsledky

- pravidelný dialóg medzi sieťou, komunitou praxe a ďalšími zainteresovanými stranami s cieľom preskúmať, ako vytvoriť potrebné podmienky na umožnenie účinného prepojenia výskumu a politiky,
- podporovanie partnerského učenia, ktoré posilňuje zručnosti a kompetencie a umožňuje spoluprácu v oblasti vedy pre politiku medzi rôznymi sektormi a úrovňami riadenia,
- vytvorenie monitorovacieho strediska európskeho prostredia a praxe vedy pre politiku, ktoré zhromažďuje faktory úspechu a spoločné výzvy spojené s pôsobením na rozhraní vedy a politiky.

14. UĽAHČENIE A URÝCHLENIE ZODPOVEDNÉHO VYUŽÍVANIA UMELEJ INTELIGENCIE VO VEDE V EÚ

Ciele

Navrhovať, podporovať, zosúlad'ovať a koordinovať politické opatrenia na urýchlenie a uľahčenie zodpovedného zavádzania umelej inteligencie v európskej vede a výskume, čo povedie k:

- zosúladeniu politík v oblasti umelej inteligencie vo vede vrátane spoločnej identifikácie prioritných oblastí,
- väčšej odbornosti a spoločnému využívaniu zdrojov v rôznych krajinách,
- základu pre spoluprácu a budúce zapojenie, výmenu najlepších postupov a prilákanie ďalších podobne zmýšľajúcich partnerov,
- užšej spolupráci a zapojeniu zainteresovaných strán, vytváraniu sietí a budovaniu komunity.

Opis

Opatrenie sa bude zameriavať na tri kľúčové témy vyplývajúce z politických priorít novej Komisie:

- stratégia pre umelú inteligenciu vo vede,
- zriadenie Európskej rady pre výskum umelej inteligencie,
- dohoda o zameraní financovania umelej inteligencie vo vede.

O týchto témach sa bude diskutovať a budú sa rozvíjať formou pravidelných stretnutí, seminárov zameraných na budovanie kapacít, na ktorých sa budú prezentovať dôkazy a vývoj politík, ako aj praktických seminárov zameraných na spoluprácu pri zosúladzovaní politík, usmernení a programov financovania.

Očakávané výsledky

- aktualizácia, propagácia a šírenie vyvíjajúcich sa usmernení EVP o používaní generatívnej umelej inteligencie vo výskume (aspoň raz ročne v rokoch 2025, 2026 a 2027),
- spoločný plán pre umelú inteligenciu vo vede (2025),
- dohodnutý strategický program financovania s členskými štátmi a prípadne aj s európskymi financovateľmi (2026),
- spoločné projekty, ak ich účastníci považujú za uskutočniteľné/užitočné (2026 – 2027),
- dohodnutý plán pokračujúcej spolupráce a rozvoja politiky (2027).

15. POSILNENIE BEZPEČNOSTI VÝSKUMU

Cieľ

- zlepšiť bezpečnosť výskumu v EÚ s cieľom zachovať silné a otvorené akademické prostredie, pričom sa vychádza z odporúčania Rady o bezpečnosti výskumu,
- poskytnúť tvorcom politik priestor spolupráce na výmenu skúseností a zavedenie a rozvoj vnútroštátneho prístupu k zmierňovaniu rizík pri rešpektovaní akademickej slobody a inštitucionálnej autonómie,
- umožniť európskemu sektoru výskumu a inovácií optimalizovať príležitosti a zmierniť riziká medzinárodnej spolupráce a udržať medzinárodnú spoluprácu otvorenú a bezpečnú.

Opis

Vzhľadom na to, ako poznatky prúdia v rámci celého EVP, a vzhľadom na silné medzinárodné väzby v sektore výskumu a inovácií nie je možné riešiť bezpečnosť výskumu len prostredníctvom vnútroštátneho úsilia. Koordinované úsilie na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ poskytne rámec na výmenu najlepších postupov a zabezpečenie konzistentnosti. V prvom roku budú môcť členské štáty zhodnotiť svoj aktuálny stav a naplánovať ďalšie kroky, aby si navzájom pomohli dosiahnuť základnú úroveň bezpečnosti výskumu.

Očakávané výsledky

Týmto opatrením sa bude vykonávať rámec odporúčania Rady o bezpečnosti výskumu⁸, a to takto:

- pracovať na vytvorení európskeho priestoru spolupráce v oblasti bezpečnosti výskumu štrukturálnou spoluprácou medzi odborníkmi z členských štátov, subjektmi financujúcimi výskum a organizáciami zainteresovaných strán v oblasti výskumu a inovácií na úrovni EÚ, ako aj preskúmať a posúdiť možnosti štrukturálnejšej podpory v tejto oblasti, napríklad prostredníctvom európskeho centra odborných znalostí v oblasti bezpečnosti výskumu, pričom sa zohľadnia existujúce štruktúry a vytvoria sa prepojenia s platformou jednotného kontaktného miesta,

⁸ Odporúčanie Rady z 23. mája 2024 o posilnení bezpečnosti výskumu, Ú. v. EÚ C, C/2024/3510, 30.5.2024.

- pozvať tvorcov politík, expertov a odborníkov z praxe na tému bezpečnosti výskumu na európsku hlavnú konferenciu o bezpečnosti výskumu, ktorá sa bude konať každé dva roky (2025, 2027),
- mapovanie, monitorovanie a analyzovanie opatrení a iniciatív v oblasti bezpečnosti výskumu na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ, a to aj prostredníctvom bienálneho monitora bezpečnosti výskumu (2025, 2027),
- podpora výmeny informácií, partnerského učenia a budovania kapacít, najmä na rozvoj vnútroštátnych prístupov k bezpečnosti výskumu,
- vypracovanie usmernení a nástrojov pre ochranné opatrenia v programoch financovania výskumu na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ, ako aj pre riadenie rizík a postupy náležitej starostlivosti v organizáciách vykonávajúcich výskum (t. j. platforma jednotného kontaktného miesta na riešenie zahraničného zasahovania do výskumu a inovácií),
- užšia spolupráca s medzinárodnými partnermi v oblasti výskumných bezpečnostných prístupov a opatrení.

Vzhľadom na citlivú povahu témy, ktorá často zahŕňa citlivé alebo utajované informácie, bude zapojenie vo všeobecnosti obmedzené na expertov z členských štátov.

16. ZRÝCHLENIE INVESTÍCIÍ DO VÝSKUMU A INOVÁCIÍ V ZÁUJME PRIEMYSELNEJ TRANSFORMÁCIE A UDRŽATELNOSTI KONKURENCIESCHOPNOSTI EURÓPY

Cieľ

- dosiahnuť lepšie pochopenie potrieb priemyslu, pokiaľ ide o výsledky výskumu a inovácií a o investície do nich, čo tvorcom politík a financujúcim agentúram umožní navrhnuť a zaviesť ciele nástroje na mobilizáciu investícií do výskumu a inovácií,
- zvýšiť synergie pri financovaní výskumu a inovácií, najmä zo strany priemyslu, v oblasti transferu technológií, demonštračných zariadení, rozširujúcich sa podnikov, overovania a technologických infraštruktúr,
- uľahčiť cestu k zavádzaniu a využívaniu vyspelých technológií v priemysle so zameraním na udržateľnosť a spoločenský prospech.

Opis

Urýchlenie investícií do výskumu a inovácií si vyžaduje systematický prístup k informovaniu a navrhovaniu agendy výskumu a inovácií podľa potrieb priemyslu a komplexný, operačný rámec pre účinný prenos výsledkov výskumu a inovácií do priemyselného využitia.

- Integrácia súčasných nástrojov na európskej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni, prezentácia osvedčených postupov pri ich uplatňovaní, uľahčenie výmeny skúseností a poskytovanie príležitostí členským štátom a regiónom na výmenu osvedčených postupov a na získavanie nových poznatkov,
- uplatňovanie európskeho prístupu k technologickým infraštruktúram založeného na dopyte vrátane pilotných akcií a možných systémov financovania ako súčasť súčasnej práce na výskumných a technologických infraštruktúrach,
- vypracovanie, testovanie a vykonávanie prístupu založeného na súbore politických nástrojov na urýchlenie dekarbonizácie energeticky náročných priemyselných odvetví a na podporu obehového hospodárstva, pričom sa zabezpečí príspevok komunity strategického plánu pre energetické technológie.

Očakávané výsledky

- zmapovanie politických nástrojov na podporu priemyselného výskumu a inovácií,
- príspevok k európskej politike v oblasti výskumných a technologických infraštruktúr vrátane opatrení vedúcich k tomu, aby priemysel, najmä MSP, startupy a scaleupy, využívali takéto infraštruktúry na základe dopytu,
- budovanie a výmena poznatkov a skúseností z vnútroštátneho plánovania priemyselných technológií na dekarbonizáciu energeticky náročných odvetví,
- prispievanie k európskej monitorovacej platforme pre technológie a priemyselné demonštračné zariadenia (európske Inovačné centrum pre priemyselnú transformáciu a emisie – INCITE).

17. URÝCHLENIE METODÍK NOVÉHO PRÍSTUPU NA NAPREDOVANIE BIOMEDICÍNSKEHO VÝSKUMU A TESTOVANIA LIEKOV A ZDRAVOTNÍCKYCH POMÔCOK

Cieľ

Cieľom opatrenia je prostredníctvom zosúladeného a koordinovaného prístupu v členských štátoch a vo vhodných prípadoch v pridružených krajinách urýchliť vývoj, validáciu/kvalifikáciu, prijímanie a zavádzanie metodík nového prístupu v biomedicínskom výskume a regulačnom testovaní liekov a zdravotníckych pomôcok.

Opis

Hoci sú členské štáty viazané smernicou 2010/63/EÚ, v ktorej sa vyžaduje nahradenie postupov používajúcich zvieratá vo výskume, vzdelávaní a regulačnom testovaní, hneď ako budú k dispozícii platné alternatívne prístupy, na zabezpečenie vývoja a validácie metodík nového prístupu neexistuje žiadny koordinačný mechanizmus. Opatrenie v rámci EVP aktívne zapojí všetkých aktérov vytvorením celoeurópskej koordinácie pozostávajúcej z príslušných ministerstiev, regulačných agentúr, organizácií financujúcich výskum, akademickej obce, farmaceutického priemyslu a odvetvia zdravotníckych technológií, zmluvných výskumných organizácií, malých a stredných podnikov (MSP) a startupov s cieľom zosúladiť vnútroštátne a regionálne politiky na urýchlenie vývoja, validácie, prijatia a zavádzania metodík nového prístupu.

Túto činnosť budú podporovať štyri pracovné skupiny s témami: 1) vývoj metodík nového prístupu a spoločných európskych infraštruktúr; 2) validácia/kvalifikácia, prijatie a využívanie metodík nového prístupu; 3) vzdelávanie a odborná príprava; 4) otvorenosť a informovanosť.

Očakávané výsledky

- program vývoja a infraštruktúry metodík nového prístupu, v ktorom sa určí, kde sú metodiky nového prístupu najpotrebnejšie a kde sa očakáva ich najväčší krátkodobý až strednodobý vplyv (4. štvrťrok 2027),
- členské štáty a zainteresované strany stanovujú opatrenia, ktoré by mohli spoločne podporovať s cieľom vývoja ďalších metodík nového prístupu a súvisiacich infraštruktúr (1. štvrťrok 2028),
- stratégia prijímania a využívania metodík nového prístupu, v ktorej sa určujú kritériá pre používanie metodík nového prístupu (3. štvrťrok 2027),

- členské štáty a zainteresované strany spoločne podporujú validáciu a kvalifikáciu obmedzeného súboru metodík nového prístupu určených na prijatie a zavedenie do regulačného testovania liekov a zdravotníckych pomôcok (4. štvrťrok 2027 – 3. štvrťrok 2028),
- plán vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti metodík nového prístupu (1. štvrťrok 2027) a spoločné programy vzdelávania a odbornej prípravy (2. štvrťrok 2027 – 2. štvrťrok 2028),
- harmonizovaný program otvorenosti a informovanosti v oblasti metodík nového prístupu, ktorý zlepší otvorený prístup k protokolom metodík nového prístupu a výsledkom pokusov na zvieratách. V programe sa poskytnú usmernenia pre členov etických komisií, posudzovateľov a regulačné orgány na základe najlepších postupov v zúčastnených členských štátoch. Navrhnu sa v ňom konkrétne opatrenia na zvýšenie dôvery regulačných orgánov v metodiky nového prístupu vrátane lepšieho pochopenia potenciálu a obmedzení metodík nového prístupu (2. štvrťrok 2028),
- aspoň jedna veľká konferencia na zlepšenie informovanosti občianskej spoločnosti a pacientov o biomedicínskom výskume a objavovaní a vývoji liekov (3. štvrťrok 2028).

18. VYPRACOVANIE KOHERENTNÉHO A KOORDINOVANÉHO RÁMCA PRE EURÓPSKY PRÍSTUP K INTEGRITE A ETIKE VO VÝSKUME A INOVÁCIÁCH V SÚVISLOSTI S NOVÝMI VÝZVAMI

Ciele

- vytvorenie komunity výmeny informácií na uľahčenie diskusií o novom prístupe k etike a integrite vo výskume, ktorý je technologicky neutrálny a uľahčí inovácie a podporí excelentnosť, pričom bude rešpektovať zjednodušenie a prístup založený na etike už v štádiu návrhu,
- koordinácia opatrení na posilnenie etiky a integrity, predchádzanie ich porušovaniu a riešenie prekážok pri uplatňovaní existujúcich etických usmernení,
- postupné vytvorenie európskej siete na zriadenie rámca pre integritu a etiku vo výskume vrátane plánu opatrení a ukazovateľov výkonnosti, pričom sa zohľadnia už existujúce siete a štruktúry,
- vytvorenie vízie ekosystému etického poradenstva a podpory založeného na dôvere, ktorý umožní vede a výskumu presadzovať zodpovedné inovácie v súlade so záujmami spoločnosti.

Opis

Cieľom tohto opatrenia je predvídať, riešiť a zmierňovať vznikajúce výzvy a predchádzať im a chrániť integritu výskumu v kritických technologických oblastiach vzhľadom na nedávnu aktualizáciu Európskeho kódexu správania pre etiku vo výskume a odporúčanie Komisie o kritických technologických oblastiach pre hospodársku bezpečnosť EÚ.

- Zaujatie spoločného prístupu k integrite a etike, aby sa uľahčila reakcia sektora na tieto a ďalšie nové výzvy,
- poskytovanie širokej škály nástrojov na predvídanie, prevenciu, riadenie a zmierňovanie nových rušivých výziev pre integritu vo výskume,
- vytvorenie skutočne funkčnej, koherentnej a udržateľnej európskej koncepcie podpory výskumných pracovníkov pri riešení etických výziev.

Očakávané výsledky

- vytvorenie koordinačnej štruktúry (vo forme európskej platformy), ktorá bude spájať existujúce európske siete pre etiku a integritu vo výskume,
- podrobný plán opatrení a ukazovateľov výkonnosti,
- praktické usmernenia, súbory prevádzkových nástrojov a štandardné operačné postupy,
- prístup k spoločným vzdelávacím akciám na pilotnom základe.

19. POSILNENIE VÝSKUMU A INOVÁCIÍ: NOVÁ ÉRA V RIADENÍ VÝSKUMU

Cieľ

- dosiahnuť lepšie uznanie povolania manažéra výskumu, ako aj atraktívnejšie a jasnejšie kariérne dráhy pre manažérov výskumu,
- zabezpečiť široký a jednoduchý prístup k vzdelávacím materiálom a aktivitám/nástrojom na zvyšovanie kvalifikácie manažérov výskumu, a to aj manažérov výskumu na začiatku kariéry, vrátane poradenstva o nástrojoch umelej inteligencie,

- vytvoriť uznávaný celoeurópsky systém vzdelávania a rozvoja zručností pre manažérov výskumu so zložkami partnerského učenia a mobility, ktoré zabezpečia integráciu priorít a hodnôt EVP, napr. etiky a integrity vo výskume, otvorenej vedy a rodovej rovnosti,
- zlepšiť nadväzovanie kontaktov s manažermi výskumu z verejného a súkromného sektora, čo povedie k lepšej informovanosti o systémoch profesijného rozvoja, kariérnej dráhe a dostupných možnostiach odbornej prípravy.

Opis

Kedže výskumné procesy sa zintenzívňujú a očakávania týkajúce sa dosahu na spoločnosť rastú, špecializovaná podpora zo strany manažérov výskumu sa stáva kľúčovou. Cieľom tejto iniciatívy je posilniť povolanie manažéra výskumu, ktoré je v EVP stále podhodnotené, a poskytnúť podporu jeho strategickému rozvoju. Zdôrazňuje sa ňou potreba koordinovanej politickej podpory zo strany EÚ a jednotlivých štátov s cieľom formovať kvalifikovaných odborníkov, ponúknuť lepšie kariérne vyhliadky a zlepšiť pracovné podmienky, rodovú rovnosť, odbornú prípravu a mobilitu.

Očakávané výsledky

- zavedenie zastrešujúceho a flexibilného kariérneho a kompetenčného rámca pre manažérov výskumu v roku 2025 a jeho vykonávanie, uskutočnenie informačnej kampane v členských štátoch založenej na dôkazoch, ktorej výsledky budú zverejnené v roku 2026,
- spoločné vytvorenie Európskej charty pre manažérov výskumu v roku 2026, vytvorenie prístupu vychádzajúceho z trojuholníka organizácií vykonávajúcich výskum, organizácií financujúcich výskum a európskeho priemyslu, ktorý zabezpečí uznanie vo všetkých sektoroch; navrhovanie prístupov na budovanie kapacít; a analyzovanie úlohy riadenia výskumu vo vybraných opatreniach financovaných v rámci časti programu Horizont Európa „Rozširovanie účasti“ s cieľom monitorovať vplyv na celkovú efektívnosť a účinnosť systému výskumu a inovácií,

- v roku 2027 spustiť centralizované online stredisko, najlepšie v rámci pripravovanej platformy pre talenty v EVP, ktoré spojí súčasné a nové učebné osnovy, vzdelávacie materiály a zároveň nástroje na zvyšovanie kvalifikácie pre manažérov výskumu, ako aj prístup k dôležitým programom odbornej prípravy a certifikácie pre súčasných aj začínajúcich odborníkov.
-